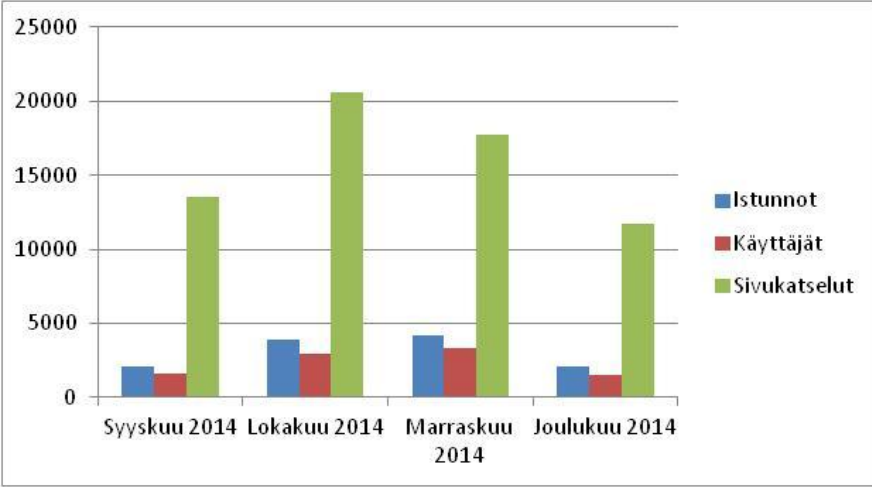

JulkICT-toiminto
Anne Kauhanen-Simanainen
Margit Suurhasko

Avoimen tiedon ohjelman vuosikatsaus 2014

Yleistä	<p>VM asetti vuonna 2013 avoimen tiedon ohjelman. Ohjelma päättyy keuhällä 2015. Tietovarantojen avaamisella halutaan uutta liiketoimintaa ja innovaatioita koskevien tavoitteiden lisäksi vahvistaa demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa, tehostaa hallintoa ja monipuolistaa koulutuksen ja tutkimuksen käytettävissä olevia tietoaineistoja.</p> <p>Avoimen tiedon ohjelma toimii yhteistyössä ministeriöiden, virastojen ja laitosten ja muiden julkishallinnon sekä avoimen tiedon yhteisöjen toimijoiden kanssa.</p>
Tietopoliittiset linjaukset	<p>Avoimen tiedon ohjelman taustalla on useita tietopoliittisia linjauksia, muun muassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VN periaatepäätökset 3.3.2011 ja 5.10.2011 • PM Kataisen hallitusohjelma ja PM Alexander Stubbin hallitusohjelma • EUn avoimen datan strategia • EUn julkisen sektorin tiedon direktiivit 2003 ja 2013 (ns. PSI-direktiivi) sekä paikkatietoa koskeva direktiivin (ns. INSPIRE direktiivi) • Open Government Partnership –ohjelmaan kuuluva avoimen hallinnon hanke vuodesta 2013 lähtien • Rakennepoliittinen ohjelma 2013.
Tietovarantojen avaaminen	<p>Valtionhallinnossa on vuodesta 2011 lähtien avattu merkittäviä tietoaineistoja, kuten paikkatietoja, sää-, ilmasto- ja meridataa ja ilmastomalleja, liikennedataa, Tilastokeskuksen aineistoja, verotietoja (yhteisöverotiedot), talousdataa ja kulttuuraineistoja.</p> <p>Tietovarantojen avaamista valmisteltiin osana valtiontalouden kehysten ja talousarvion valmistelua. Ministeriöiltä pyydettiin suunnitelmat siitä, mitä tietovarantoja hallinnonaloilla avataan ja mitkä ovat taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset.</p>
Valmistelu	<p>VM:n asettamat ohjausryhmä ja valmistelu- ja koordinoitiryhmä. Oh-</p>

elimet	jausryhmän puheenjohtajana toimivat vuoden aikana valtiosihteeri Sari Raassina ja valtiosihteeri Sami Paatero. Ohjelman ja sen toteutuksen tukena on laaja yhteistyöverkosto.																				
	Avoimen tiedon ohjelman tavoitteet ja tulokset vuonna 2014																				
Tavoite	<i>Kansallisen dataportaalin Avoindata.fi julkaiseminen, käyttöönotto, sisällöntuotannon vahvistaminen ja jatkokehittäminen</i>																				
Tulokset	<p>Avoindata.fi otettiin käyttöön Avoin Suomi 2014 –messuilla 15.9.2014. Palvelun tavoitteena on tarjota avatut tietovarannot ja yhteentoimivuuden kuvaukset ja ohjeet keskitetysti löydettäväksi ja edelleen käyttöön. Palvelusta vastaa Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori.</p> <p>Julkaisemisen jälkeen on muodostettu jatkuvan palvelutuotannon ohjauksen malli, parannettu palvelun käyttöohjeistusta ja –tukea, vahvistettu portaalin yleisiä toimintaperiaatteita sekä kehitetty palvelua käyttäjäpöytätyökalujen perusteella. Lisäksi on vahvistettu yhteentoimivuuden aineistojen näkyvyyttä ja asemaa palvelussa.</p> <p>Avoindata.fi viestintäsunnittelu on aloitettu, kuten myös ohjeistuksen suunnittelu tietovarantojen jatkuvaan avaamiseen koko julkishallinnossa.</p> <p>Käyttömäärät:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kuukausi</th> <th>Istunnot</th> <th>Käyttäjät</th> <th>Sivukatselut</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Syyskuu 2014</td> <td>~2000</td> <td>~1500</td> <td>~13500</td> </tr> <tr> <td>Lokakuu 2014</td> <td>~4000</td> <td>~3000</td> <td>~20500</td> </tr> <tr> <td>Marraskuu 2014</td> <td>~4500</td> <td>~3500</td> <td>~18000</td> </tr> <tr> <td>Joulukuun 2014</td> <td>~2500</td> <td>~1500</td> <td>~12000</td> </tr> </tbody> </table>	Kuukausi	Istunnot	Käyttäjät	Sivukatselut	Syyskuu 2014	~2000	~1500	~13500	Lokakuu 2014	~4000	~3000	~20500	Marraskuu 2014	~4500	~3500	~18000	Joulukuun 2014	~2500	~1500	~12000
Kuukausi	Istunnot	Käyttäjät	Sivukatselut																		
Syyskuu 2014	~2000	~1500	~13500																		
Lokakuu 2014	~4000	~3000	~20500																		
Marraskuu 2014	~4500	~3500	~18000																		
Joulukuun 2014	~2500	~1500	~12000																		
Tavoite	<i>JulkICTLabin hyödyntäminen innovatiivisia julkisia palveluja kehittävien pilottihankkeiden käyttöön</i>																				
Tulokset	<p>Julkisen sektorin palvelujen kehittämisalustalla (JulkICTLab) pilotoitiin avointa dataa hyödyntäviä sovelluksia. Pilotteja ovat olleet paikkatiedon ekosysteemin kehittäminen ja palveluväylän pilotin tukeminen.</p> <p>JulkICTLabista tehtiin arviointi loka-marraskuussa, jossa toiminta sai positiivista palautetta. JulkICTLab on liitetty osaksi kansallisen palveluarkkitehtuurin toteutusta ja rahoitusta ja toiminta jatkuu edelleen vuonna 2015. Jatkokehittämisprojektissa toteutetaan käynnistysprojektin aikana tunnistetut kehittämistarpeet, jotka priorisoidaan ja toteutetaan vuoden 2015 aikana.</p>																				

Tavoite	<i>JHS-suositus 189 avoimen tietoaineiston käyttöluvaksi</i>
Tulokset	<p>Ehdotus julkisen hallinnon suositukseksi (JHS 189) avoimen tietoaineiston käyttöluvaksi hyväksyttiin julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnassa (JUHTA) joulukuussa 2014. Suosituksen tavoitteena on, että julkishallinnon avoimissa tietoaineistoissa sovelletaan yhtenäistä avointa ja kansainvälisesti yhteentoimivaa käyttöilupaa Creative Commons 4.0 (CC BY 4.0), jonka perusteella käyttäjä voi vapaasti kopioida, muokata ja jakaa luvan kohteena olevaa tietoa. http://www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs189</p> <p>Useat tietovarantojaan avanneet viranomaiset ovat ottaneet suositellun käyttöluvan käyttöön.</p>
Tavoite	<i>Avoim Suomi 2014 –messut 15.–16.9.2014 Helsingissä</i>
Tulokset	<p>Valtioneuvoston kanslia organisoii messut laajan yhteistyöverkoston kanssa. Avoimen tiedon ohjelma oli aktiivisesti mukana messujen suunnittelussa ja toteutuksessa yhdessä Avoimen hallinnon hankkeen kanssa. Hallinnon avoimet tietovarannot olivat laajasti esillä messuohjelmassa ja näyttelyissä.</p> <p>Messuilla julkistettiin Avoindata.fi, avoimen tietoaineiston käyttöluvan JHS-suositusluonnos sekä Avoimen tiedon ohjelman pilotteina avattu budjettidata (2015 talousarvioesitys) ja talousdata (Valtiokonttorin raportointipalvelu Netra).</p> <p>Avoimen tiedon ohjelma järjesti lisäksi messujen kansainvälisten pääpuhujien Beth Noveckin ja Birgitta Jónsdóttirin tapaamisen kutsuvieraille messujen iltatilaisuuden yhteydessä Kansallisarkistossa.</p>
Tavoite	<i>Avoimen datan edistäminen, seminaarit, koulutus ja kilpailut</i>
Tulokset	<p>Valtiovarainministeriö osallistui Avoimen tiedon ohjelman puitteissa järjestäjäkumppanina vuoden 2014 Apps4Finland –kilpailuun joulukuussa. Valtiovarainministeriön visualisointihaasteessa haettiin informatiivista ja havainnollista esitystä vuoden 2015 talousarvioesityksestä. Valtiovarainministeriön haastepalkinto annettiin Valtionbudjetti.fille, jonka kehittäjä on Hahmota Oy.</p> <p>Avoimen tiedon ohjelman tukemana järjestettiin 11.12.2014 EU-komission Avoimen tiedon koulutus Open data support training.</p>
Tavoite	<i>Avoimen tiedon sanasto ja viitearkkitehtuuri</i>
Tulokset	<p>Avoimen tiedon sanasto ja viitearkkitehtuuri tehdään julkisen hallinnon tiedon hallinnan sanaston ja viitearkkitehtuurin yhteydessä. Tiedon hallinnan viitearkkitehtuurityö on aloitettu ja hankkeistetaan julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri- ja ohjauksessa vuonna 2015.</p>
Tavoite	<i>Vaikutusten arviointi- ja seurantamallin kehittäminen</i>
Tulokset	<p>Esiselvitys tietovarantojen avaamisen vaikuttavuudesta valmistui kommenttikierrokselle joulukuussa (KTT Heli Koski ETLA). Esitutkimuksen tueksi järjestettiin ohjausryhmän ja valmistelu- ja koordinoitiryhmän työpaja lokakuussa.</p>

	<p>Esitutkimuksen perusteella muodostetaan jatkokysymykset ja keskeiset jatkotutkimuksen teemat ja hahmotellaan avoimen tiedon vaikuttavuuden seuranta- ja arviointimalli, jossa otetaan huomioon vaikutukset talouteen, yhteiskuntaan, tietoon ja hallintoon. Mahdollisia riskejä ennakoidaan ja kartoitetaan. Vertailukelpoisten mittarien laatimiseksi seurataan ja hyödynnetään kansainvälistä kehitystä ja yhteistyötä.</p>
Tavoite	<i>Tietovarantojen avaamisen pilotoinnit</i>
Tulokset	<p>Avoimen tiedon ohjelmassa tuettiin valtion talousarvioesityksen saamista koneluettavaan muotoon sekä Valtion raportointipalvelu Netraa, josta julkaistiin koneluettavassa muodossa valtion budjettitaloutta ja henkilöstöä koskevia tietoja.</p>
Tavoite	<i>Yhteistyö Avoimen hallinnon hankkeen kanssa</i>
Tulokset	<p>Avoimen hallinnon hankkeen (Open Government Partnership) ensimmäisessä toimintasuunnitelmassa esiin tulleita tietovarantojen avaamisen tarpeita on käsitelty Avoimen tiedon ohjelmassa. Lisäksi on osallistuttu hankkeen toisen toimintasuunnitelman kommentointiin.</p>
Tavoite	<i>Viestintä, verkostoyhteistyö ja kansainvälinen yhteistyö</i>
Tulokset	<p>Avoimen tiedon ohjelman edistymisestä on viestitty ohjelman verkkosivuilla (www.vm.fi/avointieto), VM:n tiedotteilla ja uutiskirjeissä sekä useissa erilaisissa tilaisuuksissa.</p> <p>Verkostoyhteistyö ohjelman eri ministeriöiden, valtion virastojen ja laitosten kuten myös Suomen Kuntaliiton kanssa on ollut aktiivista. Avoimen tiedon muut toimijat ja kehittäjäyhteisöt ovat viestinnän tärkeä kohderyhmä.</p> <p>Avoimen tiedon ohjelman edustaja on osallistunut Share-PSI 2.0 –toimintaan. Share-PSI on hanke, jonka tavoitteena on tukea kansallista PSI-direktiivin toimeenpanoa mm. kehittämällä yleisiä avoimen datan parhaita käytäntöjä.</p> <p>Suomi sijoittui Open Knowledge Foundation –järjestön Avoimen datan indeksissä 2014 kolmanneksi 114 maan joukosta. Indeksissä vertaillaan julkisen hallinnon tietoa-aineistojen avoimuutta. http://global.census.okfn.org/ Toisessa vertailussa, PSI-scoreboard, Suomi paransi sijoitustaan, mutta jäi 28 maan joukosta kahdenneksitoista. PSI-scoreboard mittaa avoimen tiedon tilannetta ja julkisen sektorin tietojen uudelleenkäyttöä EU:ssa. http://www.epsiplatform.eu/content/european-psi-scoreboard. Näitä molempia vertailuja seurataan ja päivitetään edelleen avoimen tiedon ohjelmassa.</p>